

Pauluse Kiri

Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Tartu Pauluse koguduse kuukiri.

Svētdienas Rīts

Läti Evangeelse Luterliku Kiriku häälekandja, ajakiri Svētdienas Rīts tõlkis Pauluse koguduse kuukirja oktoobri numbris ilmunud intervjuu Aapo Pukiga läti keelde.

Varem on Pauluse Kirjas ilmunud lugusid vahendanud oma lugejatele nii ajaleht Eesti Kirik kui veebiportaal e-Kirik, Läti kiriku väljanne tegi seda esimest korda.

Svētdienas Rīts (*Pühapäeva Hommik*) ilmus varem nädalalehena, nüüd kuukirjana. Jõulunumbri esikaant ehib Pauluse kiriku uus maal Jeesusest Maarja süles.

Aapo Pukki intervjueris koguduse abiõpetaja Marek Roots.

Mustamäe on uus eestpalvekogudus

Aastal 2022 on Mustamäe Maarja-Magdaleena ja Tartu Pauluse loositud eestpalvekogudusteks.

Mustamäe Maarja-Magdaleena on noor ja väike kogudus, asutatud Tartu Paulusest sada aastat hiljem, 2010. a. Möödunud aastal oli koguduses 133 liiget, kellest 41 tegid liikmeannetuse. Lõppenud aastal ristiti Mustamäel 5 ja leeritati 6 inimest. Kogudust teenivad õpetaja Tiina Klement, abiõpetaja Jaan Lahe ja diakon Ülle Reimann.

Krundi kiriku ehitamiseks andis linn, aastal 2017 algas ehitus. Kuigi pühakoda pole veel valmis, on alates 2019. aasta suvest seal igal pühapäeval kell 15 jumalateenistusi peetud. Lisaks on iga kuu esimesel pühapäeval kell 12 perejumalateenistus. Hetkel kogune takse tulevasse kantsleiruumi, kuid suveks 2022 loodetakse valmis saada ka kirikusaal. Väljast vaadates on Kiili tänav 9 asuv hoone juba küllalt valmis, kuid sees veel tööd käivad.

Kogudus pöörab palju tähelepanu laste- ja diakooniatööle. Aastal 2020 kolis Mustamäe kogudusse ka EELK Misjonikoor. Lähem info: mmmk.ee

Peapiiskop külastas kogudust ja õpetajat

19. jaanuaril külastas peapiiskop Urmas Viilma Pauluse kogudust ja õpetaja Kristjan Luhametsa.

Kell 11 kogunes kiriku tiibhoone saali üle paarikümne inimese, enamik neist nõukogu liikmed. Lauluga „Ainult see, kes vaatab elu lähedalt” tervitasid külalist Pauluse lastehoiu

lapsed, kes samuti said oma küsimusi peapiiskopile esitada.

Alates 2016. aastast on Urmas Viilma käinud igal aastal külas umbes kümnel vaimulikul, vaid mullu takerdus külastuste ring koroonakriisi taha. Peapiiskopi soov on aga jätkata.

Jaan Vahter

(7. VII 1924 – 27. III 2020)

Jaan Vahter oli 1978–2012 koguduse võõrmünder. Ta sündis Krasnojarski kraia Abani rajooni Rāpina külas usklikus peres. Kuna Jaan varjas ennast sõja ajal metsas, saadeti ta seitsmeks aastaks vangilaagrisse. Seejärel abiellus ta leedulannaga, kuid naine läks lastega ära Leetu. Jaan tuli Eestisse ja töötas Tartus raudteel. Siin abiellus ta uuesti ja naine kutsus ta Pauluse kirikusse. 1976–2008 oli Jaan koguduse nõukogu liige (nõukogude ajal nimetati seda 20-liikmelist kogu täiskoguks). Õpetaja Johannes Selliovi ajal sai Jaanist võõrmünder. Esialgu

oli ta selles ametis kahekesi Roman Kraminiga (1927–1995). Vana võõrmünder Osvald Sikk (1896–1988) ei saanud enam kõrge eaduse tõttu kirikusse tulla. Mõnda aega oli Jaan päris üksi võõrmündri ametis kuni 1997. aastal juba rohkem mehi ametisse seati.

Jaan jutustas sageli lugusid, kuidas Jumal on teda aidanud. Ka raskuste eest mõistis ta Jumalat tänada. Viimased kuus aastat elas Jaan Vahter oma laste juures Leedus. Intervjuu temaga ilmus 2011. aasta oktoobris koguduse kuukirjas „Pauluse Kiri”.

Kaaleb Humal: mind kõnetavad

Henn Kaaleb Humal on kasvanud kristlikus kodus. Tema vanemad Priit ja Anna on koguduse kaua-aegsed töötajad ning ta vennad ja õde on samuti südamega usu juures.

Milline on nende mõju Sulle?

Kindlasti on kõik pereliikmed olnud mulle suureks abiks nii vaimses kui füüsilises kasvamises. Väga headeks eeskujudeks on muidugi ema ja isa. Suurim eeskuju on mulle isa. Isegi kui on mõned asjad, mida mina isana täpselt nii ei teeks, siis enamiku tema iseloomuomadusi tahan ikkagi edasiseks teekonnaks kaasa võtta. Priit on väga töökas. Ei ole mina näinud nädalat, kus ta ei oleks kasvõi hobi korras tööd teinud.

Ema on ka aidanud mitmelt poolt. Näiteks muusika, kokkamise ja korra poolt. Õde Auli Marta on samuti väga usin ja hea iseloomuga. Ta on mind ka sportliku meeleoluga nakatanud. Arno Gabriel, kes ei ela küll praegu Tartus, on tervele meie perele andnud sellise rahuliku suuna. Kui varem rapsisime ja tormasime igale poole, siis vähemalt mina ei rapsi kuhugi. Kõik asjad tuleb teha õiges tempos ja mitte kiirustades. Georg Elias, minust natuke vanem vend, võtab sarnaselt Arnole samuti elu rahulikult ja aitab mind, kui on midagi, mida ma parasjagu ei oska. Näiteks füüsika õppimisel.

Kas kristlik usk on Sinus juba „ema piimaga“ või saad esile tuua mõne isikliku otsuse või murrangu oma vaimsel teekonnal?

Kristlane olen ma enda arvates küll kogu aeg olnud. Käisin pühapäevakoolis Tartu Pauluse kirikus viisteist aastat ning minuteada on see olnud pikim aeg, mis käidud. Iga aasta oli väga eriline ning kindlasti soovitan kõigil lastel pühapäevakooli minna. Arvan, et pühapäevakool oli suureks abiks minu vaimsel teekonnal.

Kaudselt mõjutasid pühapäevakoolis mind ka vanim vend Arno ja õde Auli Marta. Nimelt oli ühes pühapäevakooli tunnis asendajaks meie koguduse liige Fred Raju, kes ütles, et Arno ja Auli Marta küsisid tunnis nii häid küsimusi, et ta olevat pidanud

vastama: “Kui sa kunagi taevasse lähed, saad Jumala käest küsida.” Ega mina ei tahtnud siis alla jääda ning hakkasin ka igasugu küsimusi välja mõtlema.

Hiljem läksid vennad ja õde katoliku kirikusse ja kutsusid mind ka liituma. Muidugi ei ole ükski kirik täpselt selline nagu Jumal tahaks. Arvan, et otsus jääda luteri kirikusse on olnud mulle see samm, mis innustas seda kirikut lähemalt uurima. Pidin tõsiselt järele mõtlema, miks olla just luterlane. Praegu pakuvad mulle huvi teoloogilised tekstid. Alati jääb väike

vahe sisse katoliiklaste ja luterlaste vahele ning see ongi meile, noortele, huvitav. Katoliiklased on alati olnud minu vastu lahked ja sõbralikud, kuid oma teoloogilistes reeglites järeleandmist ei ole. Väike vaidlus on alati meile meeltnööda. Loodan, et ka meie, luterlased, õpime üha paremini hoidma kinni traditsioonidest nagu seda teevad ka katoliiklased.

Käisid eelmisel aastal leeris ja otsustasid end siduda luterliku kirikuga. Miks paelub Sind just luterlik teoloogia ja mida see Sulle isiklikult tähendab?

jutlused, mis julgevad noomida

Minu arvates ei ole teoloogiliselt ideaalsest kirikust õigesti aru saanud mitte ükski konfessioon. Samas tunnen, et Martin Luther tõi välja tähtsaid probleeme, mida pidi tol ajal ja peaks ka praegu katoliku kirikus muutma. Luteri kirikus aga leian, et kõik võiksime olla kindlad selles, mida Luther õpetas ja mitte sellest leebemaks minna. Ei tohi võtta omaks uusi liikumisi ning ei peaks tegema kirikut „noortepärasemaks“, kui see tuleb millegi olulise arvelt.

Kuidas näed oma tulevikku kirikus? Milles tahaksid kaasa lüüa?

Kindlasti tahan aidata noori ja ergutada neid osalema noorteõhtutel, kus tegelikult uus kirikunoor saabki oma aluse. Kindlasti tahaksin ka tulevikus aidata kaasa EELK konservatiivsena hoidmisesse. Soovin tegeleda põhjalikumalt teoloogiaga ja süveneda sellesse. Ma ei tea veel, kas minust võiks kunagi saada kirikuõpetaja, aga soovin anda oma osa kiriku ellu ja rääkida kaasa nendel teemadel.

Milline on Sinu arvates jutlus, mis võiks just tänapäeva noori kõnetada? Mis kõnetab jumalateenistusel Sind ennast?

Mind kõnetavad just need jutlused, mis julgevad noomida, sest tunnen, et need on nii mulle kui teistele noortele ja ka vanematele inimestele hoiatuseks. See, kui meil on vabadus teha, mida tahame, ei tähenda, et peaksime kõike tegema. Võibolla osa kirikulisi ei teagi, milline kiriku õpetus täpse-

malt on ja mille eest tuleb hoiduda. Pean oluliseks meeleparandust.

Jumalateenistusel on minu jaoks kõik osad tähtsad. Tean, et meie kiriku muusika ei meeldi osadele noortele. Minul ei ole sellega probleeme. Võibolla häirib mõnikord see, et liiga palju on ühesuguseid viise erinevatele lauludele. Viise võiks olla rohkem. Aga näiteks noortebändi jumalateenistuse muusikat saatma ma kindlasti ei sooviks.

Millega sa tegeled veel lisaks kooli-õpingutele?

Lisaks koolile laulan mitmes kooris ning olen noorteühenduse Noor Isamaa esimees Tartus. Mulle meeldib poliitika, sest tunnen, et see on koht, kus saab midagi head korda saata. Näiteks kuidas kõige paremini ületada praegust COVID-kriisi, et koolid jääksid avatuks ja kindlasti ka kirikud. Poliitikas soovin tutvustada konservatiivset maailmavaadet ning ühendada konservatiivseid noori.

Mida pead kristlase igapäevases elus oluliseks?

Minu arvates on ikka kõige tähtsam see, et vähemalt kord päevas oleks palve. Kindlasti peaks lugema Lutheri väikest katekismust, sest seal on hästi kokku võetud kõik vaimse elu tähtsamad asjad. Mis puutub Piibli lugemisse, siis minu arvates peaks seda kõige rohkem lugema ja uurima koguduse keskel. Muidugi ei ole ma iseseisva Piibli lugemise vastu, aga ainult üksinda lugedes

võib juhtuda, et tekivad arusaamad, mis on kristliku kiriku õpetusest erinevad. Näiteks „Tões ja õiguses“ luges Andres üksi oma Piiblit ja sai sellest täiesti teistmoodi aru kui kirikus saadakse. Lihtsalt lugemisest ei piisa, selle juurde on vaja ka õiget õpetust Piiblist. Selle pärast on tähtis sageli kirikus käia.

Kas oled kogenud mõnda erilist palvevastust või Jumala juhtimist?

Eks Jumal juhib ka siis, kui seda ise tähele ei pane. Kui õhtupalve ajal hakkad järjest lugema, mida Jumal on täna hästi teinud, siis see lugemine ei lõpe kunagi ära. Tähtis on aga, et saame aru: see kõik on Jumala poolt antud! Mõnikord tunned, et päev on olnud halb, ja siis võib olla üsna raske leida seda, mis on tegelikult hästi. Aga kui otsida, siis kindlasti leiab!

Milline on Sinu lemmik kirjakoht või-raamat Piiblis? Miks just see?

Pakun välja Johannese 15,12-13: „Minu käsk on see: armastage üksteist, nagu mina olen armastanud teid! Ei ole olemas suuremat armastust kui see, et keegi annab elu oma sõprade eest.“

See kirjakoht on minu arvates väga heaks eeskujuks sellest, kuidas teisi aidata. Vajadusel tuleb olla valmis ka millestki loobumiseks. Mõnikord tähendab see, et paneme justkui oma pea teise eest pakule. Alati tulevad kõik teod meile tagasi, olgu siis siin maailmas või teises.

Küsimusi esitas Marek Roots

Roland Noorhani (17. XI 1946 – 29. VI 2021)

Roland ristiti ja leeritati Tartu Pauluse kirikus 1998. aasta aprillis. Ühtlasi laulatati Rolandi ja Lea abielu. Sama aasta augustis õnnistati ta võõrmündri ametisse ja aastatel 2001 – 2009 oli ta koguduse juhatuse liige.

Roland laulis koguduse segakooris ja valmistas toitu kiriku supiköögile. Kirikust üle tee pidas ta kohvikut, kus kogunes meeste piibliring. Viimased kümme aastast pühendas ta oma energia Tartu Peetri kogudusele.

Maria Carlsson (2. II 1922 – 28. IX 2012)

100 aastat tagasi sündis Itaalias kunstnik Amandus Adamsoni noorim tütar. Kui isa uudist kuulis, hüüdnud ta: „Sündis Maria Magdalena!“ Sest parasjagu oli käsil skulptuurigrupp, kus Jeesuse ees põlvitavad pime Bartimeus ja Maarja-Magdaleena. Lapsuke ristiti Tartu Pauluse kirikus altarikuju pühitsemise päeval. Maria Maddalena Carlsson kinkis 2005. a. Pauluse kogudusele mägikristalli, mille tema isa oli altarikuju raiudes Carrara marmori seest leidnud.

Jumalateenistused

13. veebruar kell 10.

20. veebruar kell 10.

27. veebruar kell 10.

2. märts kell 17 tuhkpäev.

6. märts kell 10.

Ülekanded jumalateenistusest on Pereraadios, Youtubes ja Facebookis.

Kirikus on avatud kaks **mängutuba**, kus on võimalik jumalateenistust jälgida ekraani ja kõlarite abil. Altarist vasakul seina ääres on uks ja teisel korrusel tuba kõige pisematele, kes on mängutoas koos vanemaga. Peegelpildis paremal on tuba, kus täiskasvanu jutustab lugu vastava pühapäeva teemal ning eakohasel moel osaletakse jumalateenistusel.

Pühapäevakool

Tunnid laupäeviti kell 11.00:

2–4 aastased (Eleri Luhamets)

5–6 aastased (Nelli Vassila

ja Aleksander Erstu)

I–II klass (Pirjo Roots ja Katrin Kull)

III–V klass (Anu Seppa ja Heli Lätt)

VI–VIII klass (Katrin Burman)

Noorteõhtud

Neljapäeviti kell 19 kiriku noortetoas.

EELK noortepäevad „Ära karda!”

on 7.-10. juulil Kursi kiriku juures.

Registreerumine on avatud.

Info: Meribell Möttus, tel 53090305.

Eestpalveõhtud

Paastuajal ehk Kristuse kannatamisajal on Tartu Pauluse kirikus kolmel reedel kell 18:00 eestpalveõhtu: 11. märtsil, 25. märtsil ja 8. aprillil.

Maikuus reisile!

28. mail on kõik huvilised oodatud Pauluse koguduse väljasõidule. Sel korral külastame Kose kirikut (Kose oli möödunud aastal Tartu Pauluse eestpalvekogudus), Nabala palvemaja ja Jüri kihelkonnas, Hageri kirikut ja Hageri palvemaja ning Saku kirikut (Saku oli meie eestpalvekogudus ülemöödunud aastal). Hageris peame ka palvetunni.

Koguduse elu nädala sees

Piiblitunnid kolmapäeviti kell 17. Õpetaja Marek Roots loeb psalme ja piiskop Joel Luhamets käsitleb Moosese elu.

Taizé palvused neljapäeviti 17.30.

Palve- ja ülistusõhtu tiibhoone saalis on 25. veebruaril kell 19.00

Piibliringid:

E. 7. veebruar kell 15.30 (Liive)

T. 8. veebruar kell 17.00 (Merike)

N. 10. veebruar kell 18.00 (Randon)

R. 11. veebruar kell 17.00 (Aino)

P. 13. veebruar kell 11.45 (Juta)

E. 14. veebruar kell 15.30 (Liive)

E. 21. veebruar kell 15.30 (Liive)

T. 22. veebruar kell 17.00 (Merike)

R. 25. veebruar kell 17.00 (Aino)

P. 27. veebruar kell 11.45 (Juta)

E. 28. veebruar kell 15.30 (Liive)

E. 7. märts kell 15.30 (Liive)

T. 8. märts kell 17.00 (Merike)

N. 10. märts kell 18.00 (Randon)

R. 11. märts kell 17.00 (Aino)

P. 13. märts kell 11.45 (Juta)

Kantselei, kirik ja kolumbaarium on avatud E-R 10-17, L 10-14, P 9-10, telefon 5550 6363.

Liikmeannetusi saab teha kantseleis või ülekandega. Arve nr: EE282200 221005105336, saaja: EELK Tartu Pauluse kogudus.

Raamatupood on avatud

E-R 10-18, L 10-14 ja P 11.30-12.00.

Supiköök E-L 11-13.

Marek Roots on Peetri kooli kaplan

Alates käesoleva aasta 1. jaanuarist on meie koguduse abiõpetaja Marek Roots võtnud vastu Tartu Luterliku Peetri Kooli kaplani ülesanded. Tema ametisse seadmine on 13. veebruaril kell 10 Tartu Peetri kirikus. Tööd Pauluse koguduse abiõpetajana jätkab Marek endistviisi.

Talvepäevad märtsis

Kirikunoorte talvepäevad lõkkuvad edasi. Haiguspuhangu tõttu saavad noored Põltsamaal kokku veebruari asemel märtsis. Kuupäeva numbrid jäävad samaks: 4.-6. märts. Teema „Refill” kõneleb Jeesusest, kes täidab igatsused ja kustutab janu.

Osalemiseks tuleb endast märku anda poltsamaa@eelk.ee ja tasuda 30€.

Lähem info:

facebook.com/talvepaevad

talvepaevad.poltsamaakogudus.ee

Uus leerikool

Kevadine leerikool algab esmaspäeval, 28. veebruaril kell 18. Tunnid on esmaspäeviti kell 18.00 – 19.30. Leeripüha on 15. mail 2022. Oodatud on ka need, kes pole ristitud. Tunde viivad läbi õpetajad K. Luhamets, M. Roots ja piiskop J. Luhamets. Eelnev registreerumine pole vajalik.

100 aastat tagasi peeti loterii-allegri

1921. aasta detsembris sõitis Amanus Adamson Itaaliasse ja asus 1922. aasta algul Pauluse altarikuju kallal kibedasti tööle. Veebruariks oli kuju üldjoontes välja raiutud.

Samal ajal käis kibe töö ka Tartus, kus koguti annetusi kujuga seotud kulude katteks. Pühapäeval, 12. veebruaril kell 11 (jumalateenistus oli kell 10) korraldas Pauluse kogudus koguni loterii-allegri Vanemuise saalis.

Võitude hulgast oli elav siga, vasikas, aastane sikk, lammas, tosin merisiga, süld küttepuid, kahehobuse ader,

suhkrust valmistatud Pauluse kirik, kott Ameerika püülijahu, lilled, pupe ja palju muid huvitavaid asju. Kavas olid kukejaht, fatamorgaana, neegri-poiss, kõige väiksem mees Euroopas jne. Kaetud oli rikkalik einelaud ja orkester mängis kapellmeister A. Wirkhausi juhatusel.

Rahva osavõtt oli elav. Loterii tõi sisse üle 400 000 marga, mis oli ligi pool kujuga seotud kuludest. Samal ajal kavatses Pauluse kogudus tellida Bochumist kaks teraskella, mida seal odavalt, st 100 000 Saksa marga ehk u. 235 000 Eesti marga eest pakuti.